

BILBAO BIZKAIA KUTXA-EUSKALTZAINDIA: 'R. M.ª AZKUE' LITERATURA SARIAK

*Bilbo, 1997-01-28
Juan Otegik irakurria*

RESURRECCION MARIA AZKUE LITERATURA-SARIAK, 1995

Bilbo Bizkaia Kutxak eta Euskaltzaindiak elkarrekin antolatzen dituzten 'Resurreccion Maria Azkue' literatura sariak gaur banatuko dira Euskaltzaindiaren Bilboko egoitzan.

Haur eta gazteei zuzendatutako sari hauek bi mailatan ematen dira: A maila 10 eta 13 urte bitarteko haurrentzat eta B maila 14 eta 17 urte bitarteko gazteentzat. Maila bakoitzean bi sail daude, narrazioa eta olerkia.

Sari honetara euskaraz idatzitako edozein narrazio edo olerki-lan aurkez daiteke. 1996ko deialdira 193 lan aurkeztu dira, eta gora egin du jasotako lanen kopuruak. Edizio honetan lanik gehienak Bizkaitik eta Gipuzkoatik heldu dira.

Epaimahaia osatu duten Xabier Altzibar, Joseba Butron eta Joan Otaegik ondorengoiei esleitu die saria:

Haurrak: 10-13 urte

Narrazioa:

1. saria: *BAKE MEZULARIAREN GARRAIOLARI*
Irati Goikoetxea Asurabarrena
Alkartasuna lizeoa. Beasain (Gipuzkoa)
2. saria: *GOROSTIA, BASOAREN ERDIAN IRLA BAKARRA*
Irati Goikoetxea Asurabarrena
Alkartasuna lizeoa. Beasain (Gipuzkoa)
3. saria: *ZALDIA*
Borja Olano Ibarretxea
Andra Mari ikastola. Zornotza (Bizkaia)

Olerkia:

1. saria: *ILUNTASUNA*
Edurne Salaberria Salaberria
Pasaia-Lezo lizeoa. Lezo (Gipuzkoa)

2. saria: *MARA-MARA*
Edurne Berasategi Zabaleta
Beasaingo ikastola. Beasain (Gipuzkoa)
3. saria: *ILUNTASUNEKO BAKARDADEA*
Nerea Elorriaga del Arco
Juan Orobiogoitia BHI. Iurreta (Bizkaia)

Gazteak: 14-17 urte

Narrazioa:

1. saria: *ZEHARKA OTE LITEKE KALEKANTOIRIK*
Lierni Mendizabal Escribano
Hondarribiko institutua. Hondarribia (Gipuzkoa)
2. saria: *ISILPEKO GAIKOTASUNAK*
Ainara Aizpurua Urrestarazu
Ataun. Beasaingo institutua (Gipuzkoa)
3. saria: *BART GAUEAN*
Leire Erkoreka Gonzalez
Areeta. Lauro ikastola - Loiu (Bizkaia)

Olerkia:

1. saria: *NOR DA MAITASUNA?*
Urki Bilbao Barruetabeña
Ondarroako institutua. Ondarroa (Bizkaia)
2. saria: *DESPUZZUTAKO BALOIARI*
Urki Bilbao Barruetabeña
Ondarroako institutua. Ondarroa (Bizkaia)
3. saria: *POEMA ESKIZOFRENIKOA*
Nagore Amondorain Ipiña
Arantzazu. Arratia institutua (Bizkaia)

Maila bietan, 50.000 pezetakoa da lehenengo saria, 40.000koa bigarrena eta 30.000koa hirugarrena. Saritutako lanak zuzendu dituzten irakasleek 10.000 pezetako saria jasotzen dute.

* * *

Epai-mahaikoen oharrak:

AO: Tonu poetikoa ernetzen ari da: bai gaien aukeratzean eta berauen erabileran. Era berean gai horien garatze prozesuan.

Gauza bera esan liteke baliabide literarioei buruz: sentimenduen adierazte zuzenetik distantzia hartzen haste horretan. Egituraztea errepikazioan (intentsitate baliabidea den

neurrian), kontrastean, poema burutze moduan, metaforizazioan eta kanpo-barne ikuskera gauzatzean erreferentzia literarioak emetzen doazela ikusten da.

AN: Narrazio molde ezberdinak agertu dira: kontaketa eta deskribio zuzena batetik, zenbait kasutan. Gizarte arazoei aurpegi emate fikzionatua bestetik, gaia bera ikuskera literariotik erabili nahia eta gauzatzea (ahal izan den neurrian). Inguruneari begira dauden gauzak ere bai, ekologiarena esaterako; baina hau ere erabilera fikzionatu-literarioa gauzatuz.

BO: Molde ezberdinetako olerkiak. Neurtuak batetik, bertso egitura tradiziozkoetan emanak. Bertso askean emanak gehienbat. Olerkien barne gauzatzeari begira, sentimenduen arabera emanak askotan; baina sentimenduen agertze zuzenetik aldeniak eta irudimenezko parametroetan biribilduak gehienbat, lantze poetiko-erretorikoen arabera mamituak: jolas olerkia, ironiazko irria, ustegabeko sorpresetan eta sinbologia edo beste irudi literarioetan oinarrituak onenak.

BN: Badira zenbait kontaketa zuzenean eta hizkuntzaren erritmoan oinarrituak. Alabaina, gero eta gehiago ikusten da, gure ustez, erreferentzia literarioen arabera gauzatuak diren narrazioak: irudimenezko kontaketa, fikzio mundua (ametsarena, esaterako), artifizio literarioa. Beraz, literatura sorkuntza, kontaketaaren tonuari eusten jakitea, erritmoaz hornitua izatea. Horra saritu nahi izan ditugun edukiak.

Nahia: Literaturazko sorkuntza. Kontaketaaren tonua eta erritmoari eustea. Hizkuntza lantze zainduagoa.

IPUINAK ETA BERTSOAK 1996

Bilbo, 1998-05-22

Juan Luis Goikoetxea Arrieta

1996an Bilbao Bizkaia Kutxa Fundazioak eta Euskaltzaindiak deitu zuten Resurrección Maria Azkue Sarian irabazle gertatu zirenen idazlanak batzen dituen *Ipuinak eta Bertsoak* liburua aurkezten dugu 1998.eko urtarrilaren 29an, Plaza Barriko Euskaltzaindiaren aretoan. Oraingo honegaz, seigarren liburuak ikusten du argia.

12 urtetik hasi eta 17rartekoak dira liburu honetako idazle irabazleak.

9 dira sarituak, 8 neska eta mutil bat. 5 dira narrazioak eta 6 olerkiak edo bertsoak.

Euskal liburugintzaren %30a ume txiki nahiz gazteentzat egiten dena badakigu. Ez, ostera, —Esku bateko hatzekin konta daitezkeela haur poesi liburuak—. (Etxaniz, 1997). *Ipuinak eta Bertsoak* liburua, bere neurri mugatuan, poesiaren hutsune hori apur bat estaltzera dator, bost olerki eta bertso batekin.

Eten-puntu edo puntu suspentsibo ugari egidun testua, idazten hasi berriarena dela somatzen duzu eta, ondorioz, badakizu ez duzula zuzentzen hasi behar, bere horretan errespetatzea dagokizula zuzentzaile lanean. —Halako zeinuekin, esaldia edo pentsamendua osotzeko ardura irakurleari pasatzen zaio, eta agerian geratzen da idazle hori oraindik zalantzatan dabilela, segurtasunik ez duela bereganatu (Martin Vivaldi, 1982).

Sari bat jaso duenak beste ehun ditzake. Arkaitz Cano edo Urtzi Urrutikoetxea idazleak ere hemendixe pasatu ziren. Kodigo idatzia, irakurriz hartzen da, Axular edo Juan Bautista Bilbao —Batxi—ren pasarte literarioak buruz ikasiz; testuak kopiatuta, gramatika arauak landurik; gure betiko euskaldunen ahozkoa entzunda. Eta metodo guztien artean, irakaslearen zuzenketa bera baino eraginkorrago da irakurketa, plazerrez burururikoa, hau da irakurketa atsegina.

Gazteentzako literaturgintzan diharduen idazleak ardura berezia jartzen du hartzaile gaztearengana hurbildu eta egokitzeke, ezen literatura kalitatezkoa denean ez dagoela adinik ezin esango da, zeren hamalau urteko izanik nekez uler baitezakezu atsotitz hau: *Saltzen dabilena, galten dabil*. Hamazortzirekin besterik da, esperientzia zeozterako baita.

BBK Fundazioak eta Euskaltzaindiak argitaratutako liburuan, irakurle gaztea oso ondo ulertzen duten idazleak aurkitzen ditugu, hots, bera bezalako gazte direnak. W.H. Auden-ek dioenez, gainera, —*Izan daitezke helduentzat bakarrik onak diren liburuak, baina ez haurrentzat soilik onak direnak*— (Etxaniz, 1997). Umeentzat ona dena, literaturtasuna eta kalitatea dituen idazlana, nagusiok sarritan jaso izan dugu atseginez.

Hala, Mariasun Landaren *Julieta Romeo eta saguak* edo Patxi Zubizarretaren *Biolin bat Maribeltxarentzat*.

Alderantziz ere ez da gutxitan gertatu, helduentzat idatzitako literatur lanak izanik, ume eta gazteek gustura irakurtzea, eta azkenean euron literatur-ondasunera pasatzea. Gogoan dugu neska-mutil bardingoak ginela poz-pozik irakurri genituen R. L. Steven-sonen *Altxor Uhartea* edo J. Swiften *Gulliveren bidaiak*.

Bestalde *Gerard Durrellen* liburuatarik asko berdintsu irakurtzen dituzte helduek nahiz gazteek.

Idazle gazteok testuotan gaur eguneko diren pertsonaia, egoera eta gaiak literaturararitzen dizkigute, Julen Gerrero; gorostiaren desagertzeko zoria; anorexia eta bulimia, eta abar.

Ezeren gabezia aipatzekotan, betiko euskararen oihartzuna azpimarratuko nuke; gure klasikoen espresamolde zoriontsuen hutsunea, literaturako maisuen eragina. Badakit literatura sormena dela, baina, hala ere, nori ez zaio gozo Barbierren *—supazter txokoan—* irakurtzea edo *—Aldapeko sagarraren adarraren puntan—* plagiatura aurkitzea!

Irakasleen gainbegiradapean idaztera jo duzuen gazte guztioi esker, eta Bilbao Bizkaia Kutxa Fundazioa eta Euskaltzaindiaren laguntzaz, literaturako sorkari berria daukagu esku artean, *Ipuinak eta Bertsoak 1996*. Ekin eta jarrai.